

תרגיל בתיאוריות קולנועיות

החוג לקולנוע וטלוויזיה

תשע"ג סמסטר א'

מתרגלים: אריאל אבישר, ענת דן, עידו לויט, אלעד סמורזיק ויערה עוזרי

תיאור התרגיל

תרגיל זה מלווה את הקורס תיאוריות קולנועיות עם ד"ר איתי חרל"פ, כאשר נדון בהרחבה במאמרים שיוזכרו במהלך הקורס, נסביר ונפרט מושגים ותהליכים מורכבים, ואף נרחיב בנקודות מסוימות.

חובות הסטודנטיות והסטודנטים

1. השתתפות פעילה במפגשי הקורס וקריאה שוטפת של החומר הביבליוגרפי. מעבר לשלוש היעדרויות לא יינתן ציון.
2. במהלך הסמסטר יינתנו שתי עבודות קטנות (רפרטים בכתב) על מאמרים שטרם נקראו.
3. עבודת סיכום שתתייחס לחומר שנלמד וליכולת ליישמו על טקסטים קולנועיים ותיאורטיים שלא נלמדו.

הרכב הציון הסופי

1. 50% רפרטים בכתב
2. 50% עבודת סיכום (תינתן בשיעור האחרון, תוגש ביום האחרון של חופשת הסמסטר)

תוכנית המפגשים

מפגש 1: מבוא

הצגת מטרות התרגיל ונושאייו.

מפגש 2: הסמילוגיה של פירס

מושג הסמילוגיה ע"פ פירס (Peirce) ובחינתו בהקשר לדין הקולנועי.

קריאה לקראת מפגש 3:

באזין, אנדרה. "הווייתה של הדמות המצולמת." **עולם בדים**. עריכה הלגה קלר. תל אביב: ספרית אופקים-עם עובד, 1975. 249-255.

מפגש 3: באזין - ריאליזם כמהות

קריאה ביקורתית במאמרו של באזין "הווייתה של הדמות המצולמת" בו הוא מציג את הקולנוע כאומנות שמהותה נעוצה בחיקוי המציאות. הקריאה תתבצע בעזרת מושגיו של פירס.

קריאה לקראת מפגש 4:

Bazin, Andre. "The Evolution of the Language of Cinema." 1964. *Film Theory and Criticism*. Eds. Gerald Mast, Marshall Cohen and Leo Braudy. 4th ed. New York and Oxford: Oxford U P, 1992. 123-139.

מפגש 4: באזין - ריאליזם כסגנון

קריאה במאמרו של באזין על האבולוציה של השפה הקולנועית, והשוואתה עם תפיסתו במאמר "הווייתה של הדמות המצולמת".

קריאה לקראת מפגש 5:

Tynyanov, Yuri. "The Fundamentals of Cinema." Trans. L. M. O'Toole. *Russian Poetics in Translation* 9 (1982): 32-54. Trans. of *The Poetics of Cinema*. Ed. B. M. Eikhenbaum. Moscow, 1927.

[בקורס זה נעסוק רק בסעיפים 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]

מפגש 5: טיניאנוב

היכרות עם הפורמליזם הרוסי, והמפגש בינו לבין התיאוריה הקולנועית דרך מאמרו של יורי טיניאנוב.

הצגת רפרט להגשה בשבוע הבא

מפגש 6: המשך טיניאנוב והקדמה לאייזנשטיין

המשך הדיון בטיניאנוב, עם התמקדות במושגים ספרותיים - מטונימיה, סינקדוכה, מטאפורה ודימוי – והשלכתם על הקולנוע. בחלקו השני של השיעור תוצג הקדמה קצרה על מפעלו התיאורטי של סרגיי אייזנשטיין.

קריאה לקראת מפגש 7:

Eisenstein, Sergei. "A Dialectic Approach to Film Form". 1929. Trans. John Winge. *Film Theory and Criticism: Introductory Readings*. Eds. Gerald Mast, Marshall Cohen, and Leo Braudy. 4th ed. New York: Oxford U P, 1992. 101-122.

מפגש 7: אייזנשטיין

קריאה במאמרו של אייזנשטיין, ובחינת קטעים מסרטיו על סמך התיאוריה שלו.

קריאה לקראת מפגש 8:

סוסיר, פרדינן דה. "הערך הלשוני" **קורס בבלשנות כללית**. 1916. תרגום: אבנר להב. תל-אביב: רסלינג, 2005. 177-190.

מפגש 8: סמילולוגיה: תורתו של דה-סוסר

היכרות עם עקרונות הסמילולוגיה על פי תורתו של דה-סוסר

הצגת רפרט להגשה בשבוע הבא: ניתוח כרזה של סרט על פי מאמרו של בארת. אורך הרפרט: עמוד.

קריאה לקראת מפגש 9:

בארת, רולאן. "הרטוריקה של הדימוי". **תקשורת כתרבות**. כרך א. עורכות: תמר ליבס ומירי טלמון, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2003. 259-271.

מפגש 9: הסמיוטיקה של בארת

דיון בסמיוולוגיה מדרגה שנייה של בארת (המיתוס והקונוטציה) והדגמת הרעיון בקולנוע ובכרזות לסרטים.

קריאה לקראת מפגש 10:

Wollen, Peter. "From *Sign and Meaning in the Cinema - The Auteur Theory*." 1969, 1972. *Film Theory and Criticism*. Eds. Gerald Mast, Marshall Cohen and Leo Braudy. 4th ed. New York and Oxford: Oxford U P, 1992. 589-605.

מפגש 10: אוטר סטרוקטורליזם

בחינה ביקורתית של שילוב התפיסה הסטרוקטורליסטית בתיאורית האוטר, כפי שהיא באה לידי ביטוי בכתיבתו של פיטר וולן.

קריאה לקראת מפגש 11:

Schatz, Thomas. "Film Genres and the Genre Film". *Hollywood Genres*. Philadelphia: Temple U P, 1981. 14-41.

מפגש 11: ז'אנר

דיון במאמרו של תומאס שץ על הז'אנר ויישום הגישה הסטרוקטורליסטית על תיאורית הז'אנר.

קריאה לקראת מפגש 12:

בנימין, וולטר. "יצירת האומנות בעידן השעתוק הטכני". 1938. מבחר כתבים ב: הרהורים. תרגום: דוד זינגר. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1996. 155-176.

מפגש 12 – וולטר בנימין

דיון במאמרו של וולטר בנימין "יצירת האומנות בעידן השעתוק הטכני".

קריאה לקראת מפגש 13:

Comolli, Jean-Luc & Narboni, Jean (1968), "Cinema/Ideology/Criticism", in Bill Nichols (ed.): *Movies and Methods*, vol. 2, Berkeley, University of California Press, 1985, pp. 22-30.

מפגש 13 – קומולי ונרבוני

דיון במאמרו של קומולי ונרבוני

מפגש 14 - שיעור סיכום

סיכום והצגת העבודה המסכמת.

מאמרי חובה

באזין, אנדרה. "הווייתה של הדמות המצולמת." עולם בדים. עריכה הלגה קלר. תל אביב: ספרית אופקים-עם עובד, 1975. 249-255.

בארת, רולאן. "הרטוריקה של הדימוי". תקשורת כתרבות. כרך א. עורכות: תמר ליבס ומירי טלמון, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2003. 259-271.

בנימין, וולטר. "יצירת האומנות בעידן השעתוק הטכני". 1938. מבחר כתבים ב: הרהורים. תרגום: דוד זינגר. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1996. 155-176.

סוסיר, פרדינן דה. "הערך הלשוני", *קורס בבלשנות כללית*. 1916. תרגום: אבנר להב. תל-אביב: רסלינג, 2005. 177-190.

Bazin, Andre. "The Evolution of the Language of Cinema." 1964. *Film Theory and Criticism*. Eds. Gerald Mast, Marshall Cohen and Leo Braudy. 4th ed. New York and Oxford: Oxford U P, 1992. 123-139.

Eisenstein, Sergei.: "A Dialectic Approach to Film Form". 1929. Trans. John Winge. *Film Theory and Criticism: Introductory Readings*. Eds. Gerald Mast, Marshall Cohen, and Leo Braudy. 4th ed. New York: Oxford U P, 1992. 101-122.

Schatz, Thomas. "Film Genres and the Genre Film". *Hollywood Genres*. Philadelphia: Temple U P, 1981. 14-41.

Tynyanov, Yuri. "The Fundamentals of Cinema." Trans. L. M. O'Toole. *Russian Poetics in Translation* 9 (1982): 32-54. Trans. of *The Poetics of Cinema*. Ed. B. M. Eikhenbaum. Moscow, 1927.

Wollen, Peter. "From Sign and Meaning in the Cinema - The Auteur Theory." 1969, 1972. *Film Theory and Criticism*. Eds. Gerald Mast, Marshall Cohen and Leo Braudy. 4th ed. New York and Oxford: Oxford U P, 1992. 589-605.

קריאה נוספת

הקדמה

בן-שאול, ניצן. מבוא לתיאוריות קולנועיות. תל-אביב: דיונון, 2000.

Andrew, J. Dudley. The Major Film Theories. London: Oxford U P, 1976.

Stam, Robert. *Film Theory - An Introduction*. Massachusetts: Blackwell Publishers, 2000. 83-92.

ריאליזם - כללי

בן-שאול, ניצן. "ריאליזם וקולנוע", מבוא לתיאוריות קולנועיות. תל-אביב: דיונון, 2000. 15-30.
בריינקר, מנחם. סובב ספרות: מאמרים על גבול הפילוסופיה ותורת הספרות והאמנות. ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, תש"ס.

MacCabe, Clin. "Theory and Film: Principles of realism and Pleasure." *Film Theory and Criticism*. Eds. Gerald Mast, Marshall Cohen and Leo Braudy. 4th ed. New York and Oxford: Oxford U P, 1992. 79-92.

Stam, Robert. "The Question of Realism." *Film and Theory - An Anthology*. Eds. Robert Stam and Tody Miller. Massachusetts: Blackwell Publishers, 2000. 223-228.

Williams, Christopher. *Realism and the Cinema*. London: Routledge & Kegan Paul, 1980.

באזין

Andrew, Dudley. "Realist Film Theory." *The Major Film Theory*. London, Oxford U P, 1976. 134-178.

Bordwell, David (1997): "Andre Bazin and the Dialectical Program" (ch. 3). In: *On the History of Film Style*, Harvard University Press.

Carrol, Noel (1988): "Cinematic Representation and Realism: Andre Bazin and the Aesthetics of Sound Film, in: *Philosophical Problems of Classical Film Theory*, Princeton University Press. Pp. 93-171.

Thompson, Kristin (1988): *Breaking the Glass Armor*, Princeton, N.J., Princeton University Press. Pp. 197-217.

(הפרק על סרטו של ויטוריו דה-סיקה, "גונבי האופניים").

פורמליזם

בן-שאול, ניצן. "פורמליזם וקולנוע". מבוא לתיאוריות קולנועיות. תל-אביב: דיונון, 2000. 31-40.

Eagle, Herbert. "Russian Formalist Film Theory: An Introduction". *Russian Formalist Film Theory*, Ed. Eagle. Michigan Slavic Publications, 1981. 1-54.

Kolesnikoff, Nina. "Formalism, Russian." *Encyclopedia of Contemporary Literary Theory*. Ed. Irena R. Makaryk. Toronto: U of Toronto P, 1997. 53-60.

Wellek, René. *A History of Modern Criticism: 1750-1950*. Vol. 7. New Haven: Yale U P, 1991. esp. 318-376.

אייזנשטיין

בן-שאול, ניצן. "מרקסיזם וקולנוע". מבוא לתיאוריות קולנועיות. תל-אביב: דיונון, 2000. 83-116.

Bordwell, David. *The Cinema of Eisenstein*. Cambridge: Harvard U P, 1993.

Eisenstein, Sergei. "Montage of Attractions: An Essay." 1923. *The Film Sense*. Ed. and Trans. Jay Leyda. New York: Harvest, 1947. 230-233.

---. "The Cinematographic Principle and the Ideogram." 1929. *Film Form: Essays in Film Theory*. Ed. and Trans. Jay Leyda. New York: Harvest, 1949. 28-44.

סמיוולוגיה (דה-סוסר, פירס ובארת)

בן-שאול, ניצן. "מורשתו של פרדיננד דה סוסר". מבוא לתיאוריות קולנועיות. תל-אביב: דיונון, 2000. 41-45.

Bignell, Jonathan. "Signs and Myths." *Media Semiotics – An Introduction*. Manchester and New York: Manchester U P, 1997. 5-29.

Chandler, Daniel. "Denotation, Connotation and Myth." *Semiotics for Beginners*. 24 Mar, 2004. <<http://www.aber.ac.uk/media/Documents/%20S4B/sem06.html>>.

- Fiske, John. "Communication, Meaning and Signs." Introduction to Communication Studies. 2nd edition. London: Routledge, 1990. 39-63
- McNeill, Tony. "Roland Barthes: *Mythologies*." 15 Apr, 2004. <<http://orac.sund.ac.uk/~os0tmc/myth.htm>>
- Rosenbaum, Jonathan. "Barthes and Film – 12 Suggestions." *Placing Movies: The Practice of Film Criticism*. Berkeley: U of California P, 1995. 45-53.
- Silverman, Kaja. "From Sign to Subject, A Short History." *The Subject of Semiotics*. New York: Oxford U P, 1983. 3-53.
- Stam, Robert, Robert Burgoyne, and Sandy Flitterman-Lewis. "The Origins of Semiotics." *New Vocabularies in Film Semiotics: Structuralism, Post-Structuralism and Beyond*, London: Routledge, 1992. 1-17.

סטרוקטורליזם

- בן-שאול, ניצן. "סטרוקטורליזם וקולנוע". מבוא לתיאוריות קולנועיות. תל-אביב: דיונון, 2000. 41-56.
- סים, סטיוארט. "סטרוקטורליזם ופוסט-סטרוקטורליזם". אסתטיקה: מבוא פילוסופי. עריכה: אוסוולד הנפלינד. תרגום: קלרה פרלשטיין. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1999. 379-410.
- Lévi-Strauss, Claude. "The Structural Study of Myth." 1955. Structural Anthropology. Trans. Claire Jacobson, and Brooke Grundfest Schoepf. London: Penguin, 1963. 206-231.

ז'אנר

- Altman, Rick. Film / Genre. London: BFI, 1999. Esp. chapters 2,9.
- Phillips, Patrick. "Genre." An Introduction to Film Studies. Ed. Jill Nelmes. London: Routledge, 1996. 127-139.
- Ryall, Tom, 1998: "Genre and Hollywood." The Oxford Guide to Film Studies. Eds. John Hill, and Pamela Church Gibson. Oxford: Oxford U P, 1998. 327-338.

אוטר

- טריפו, פרנסואה. "מגמה מסוימת בקולנוע הצרפתי". תרגום: יהושע קנו. במאים ואנשי-קולנוע על הקולנוע. עריכה: איתן גרין. תל אביב: עם עובד, 1985. 56-74.
- Astruc, Alexandre. "The Birth of a New Avant-Garde: La caméra-stylo." 1948. The New Wave. Ed. Peter Graham.. London: Secker & Werburg, 1968. 17-23.
- Bazin, André. "On the *politique des auteurs*." 1957. Cahiers du Cinéma: The 1950s: Neo-Realism, Hollywood, New Wave. Ed. Jim Hiller. Trans. Peter Graham. Vol. 1. London: Routledge & Kegan Paul, 1985. 248-259.
- Caughie, John, ed. *Theories of Authorship: A Reader*. London: Routledge & Kegan Paul, 1981.

Sarris, Andrew. "Towards a Theory of Film History." Movies and Methods: An Anthology. Ed. Bill Nichols. Berkeley: U of California P, 1976. 237-251.

Stam, Robert. *Film Theory - An Introduction*. Massachusetts: Blackwell Publishers, 2000. 83-92.

Stoddart, Helen 1995: "Auteurism and Film Authorship." Approaches to Popular Film. Eds. Joanne Hollows, and Mark Jancovich. Manchester: Manchester U P, 1995. 37-57.

Wexman, Virginia, ed. *Film and Authorship*. New Brunswick: Rutgers U P, 2003.

Wollen, Peter. "The *Auteur* Theory." 1969. Movies and Methods: An Anthology. Ed. Bill Nichols. Berkeley: U of California P, 1976. 529-542.

אידיאולוגיה

Klinger, Barbara. "Cinema/Ideology/Criticism - Revisited, The Progressive Genre." *Film Genre Reader* vol II. Ed. Barry Keiyh Grant. U of Texas P, 1995. 75-90.

MacBean, James Roy. "*Vent d'Est* or Godard and Rocha at the Crossroads." *Movies and Methods: An Anthology*. Ed. Bill Nichols. Berkeley: U of California P, 1976. 91-106.

Wood, Robin. "Ideology, Genre, *Auteur*." *Film Genre Reader* vol II. Ed. Barry Keiyh Grant. U of Texas P, 1995. 59-73.